

МИТ И МИТОЛОГИЈА

Митологијата и светите книги

Симболична куса епска творба / приказна за создавање и уништување на светот и човечките особености и можности преку која луѓето во недостаток на научни сознанија создавале фантастични објаснувања / приказни за создавањето на земјата, небесните тела, човекот, животните...

Прв обид за толкување на стварноста, за природните феномени: менувањето на денот и ноќта, годишните времиња, грмотевицата...

Прв учебник за моралот и доброто однесување на човекот – го објаснува потеклото на племето и поставува табуа и забрани кои не смеат да се прекршат.

Митските приказни се свети, религиски приказни кои го објаснуваат прапочетоком на светот (неговиот постанокот, постанокот на човекот и општествените и културни вредности на човечката заедница) и ги регулираат:

- односот меѓу Боговите;**
- односот кон природните појави (молња, дожд, оган, реки, планини);**
- општествените односи (уредување, семејство, брак, секс).**

Поделба на митовите

- 1. митови за создавање на космосот (редот) — космогониски митови;***
- 2. митови за настанокот на живиот свет;***
- 3. митови за настанокот на небеските тела и***
- 4. митови за крајот на светот — есхатолошки.***

Илустрација за митското сиже во литературната приказна е старогрчкиот мит за Едип, несреќниот крал, кој го убива својот татко и се жени со својата мајка. Овој мит е зачуван до денес преку делата на грчкиот трагичар Софокле, кој инспириран од митот напишал две трагедии: „Цар Едип“ и „Едип на Колон“. Приказната и поуката содржани во овој мит се во врска со несвесните, потиснати желби и стравови во човечката душа.

Сите делови на светот имаат своја митологија, но најпознати се: египетската, сумерската, индиската, кинеската, старогрчката и римската.

Древнобалканската т.н. старогрчка митологија се смета за најразвиена. Таа е создадена во античко време и ни ги открива религиозните погледи на луѓето што живееле во околината на планината Олимп, нивното верување во многу богови, божици, полубогови и други измислени суштества како: кентаври, сатири, нимфи, сирени, чудовишта, џинови.

Митологија има две значења:

- ▶ „науката“ за митовите***
- ▶ збир на митови (како што е старогрчката митологија).***

Тесно поврзани со митот се легендите и народните приказни.

Тие се различни типови традиционални приказни. За разлика од митовите, народните приказни можат да се случуваат во кое било време и кое било место и општеството што ги раскажува овие приказни не ги смета за вистинити или свети.

Како и митовите, легендите се приказни што според традицијата се сметаат вистинити, но се случиле во поскоро време, кога светот бил посличен на сегашниот. Во легендите најчесто главни ликови се луѓето, додека во митовите тоа најчесто се ликови со натчовечки одлики.

**Златното РУНО е персонификација на:
БОГАТСТВО, ПРОСПЕРИТЕТ и СРЕЌА.**

Златното ЈАБОЛКО (на раздорот) - Тетида и Пелеј не ја поканиле на свадба Ерида, божицата на неслогата - причина за Тројанската војна во која гинат могу луѓе меѓу кои и братот на Парис, Хектор.

Мотив за Илијада.

- Парис - обичен човек со слабости**
- Хера - правилност, ред**
- Атена - мудрост**
- Афродита - љубовен копнеж.**
- сличност со Библијата**

Извадок од првата страница на Библијата:

Потоа рече Бог: „Нека се појават светила на сводот небески, што ќе ја осветлуваат земјата за да го делат денот од ноќта, и да бидат знаци и за времињата, и за деновите и за годините; и нека светат на сводот небесен, за да ја осветлуваат земјата!“ И би така. И создаде Бог две големи светила: светило поголемо да управува со денот, а светило помало да управува со ноќта, и ѕвезди; и ги постави Бог на сводот небески да ја осветлуваат земјата, и да управуваат со денот и ноќта, и да ја одделуваат светлината од темнината. И виде Бог дека е добро. И би вечер, и би утро – ден четврти...

Ова не библискиот мит за создавањето на сонцето, месечината и ѕвездите, туку полемика со митот.